

VÆKST

2020 – uge 38

Vigtige behandlinger i vinterrapsen i den kommende periode

Igen i år er der meget stor forskel på rapsmarkernes kondition og ensartethed afhængig af såtidspunkt og forhold under fremspiring (tør jord og/eller hård nedbør umiddelbart efter såning).

De tidligst såede marker primo august er "sprunget ensartet" af jorden, og har stort set ikke været udfordret af skadedyr i fremspiringsfasen. I disse marker bør der være foretaget en vækstregulering på 4-5 løvbladstadiet; ellers bør en vækstregulering foretages hurtigst muligt.

I marker sået i den meget tørre periode medio august hhv. i det sene såvindue ultimo august er der langt større variationer. Kendetegnet er dog, at mange af disse marker er meget uensartede og langsomme i deres fremvækst. Det er derfor også i disse marker, at man fortsat skal være opmærksom på angreb af skadedyr (rapsjordlopper, trips, kålbladhvepselarver, snegle m.v.). Intet må holde disse rapsmarker tilbage i denne periode, og der skal "kæles" for dem – det gælder både rettidig bekæmpelse af spildkorn/-græs (kornets 1-2 bladstadiet), skadedyr og evt. ekstra N-tildeling (se tidligere udsendt VÆKST fra uge 31 med dyrkningsvejledning vinterraps, efterår). Ligeledes vil det i mange af disse uensartede og/eller sent såede marker være aktuelt/nødvendigt med en splitbehandling med Belkar for at dæmpe ukrudtet fra rapsens 3 løvbladstadiet og derved hjælpe rapsens konkurrenceevne.

Billede 1 viser udtrykket 8/9 i en rapsmark etableret 24/8-2020 i det østjyske. Her skal der bekæmpes rapsjordlopper hurtigst muligt. Al fokus med alle hjælpende foranstaltninger er nødvendig i sådanne sent udviklede marker på nuværende tidspunkt.

Ukrudtsbekæmpelse med Belkar, herunder især bekæmpelse af kamille og storkenæb

Uanset om der er anvendt Clomazon/Kalif lige efter såning eller ej, bør Belkar tages i brug i efteråret målrettet især **kamille og storkenæb**. Midlet har samtidig effekt på flere andre arter bl.a. kornblomster, hyrdetaske, valmue og burresnerre. Den uensartede og sene fremvækst i flere især nord-, midt- og vestjyske rapsmarker betyder, at det i mange marker vil være bedst at foretage en splitbehandling med Belkar.

Billede 2 viser en sen udviklet rapsmark i det midtjyske 7/9-2020, hvor en splitbehandling med Belkar bliver aktuel; med første behandling, når alle rapsplanter er i god vækst og har udviklet 3 løvblade.

I **uensartede/sene marker**, som varierer i plantestørrelse fra kimblade til 3-4 løvblade, bør der satses på en splitstrategi med Belkar. Kør med 0,25 l/ha Belkar, når **alle** rapsplanter i marken har udviklet mindst 3 løvblade. Dette vil give en god dæmpende effekt på storkenæb og øvrigt ukrudt og øge rapsens konkurrenceevne. Denne behandling skal følges op ca. 3 uger efter med samme dosering (0,25 l/ha Belkar), hvorved der kan forventes fuld effekt på storkenæb og kamiller. Æn af splitbehandlingerne kan kombineres med bekæmpelse af rapsjordloppernes larver hen i oktober måned med 0,2 kg/ha Karate/Lamdex. Så længe, der er god vækst i raps og ukrudt, vil det være aktuelt at anvende Belkar, selvom det bliver sent efterår, inden den afsluttende behandling kan foretages. Belkar virker ned til få graders varme, men der bør ikke behandles i perioder med frost. Midlet virker bedst ved gennemsnitstemperaturer på omkring 7-8 °C.

Hvis der sidenhen vurderes behov for en vækstregulering i marker, hvor der anvendes splitbehandling med Belkar, bør vækstreguleringen placeres indimellem de to Belkar-behandlinger med mindst én uge imellem hver af sprøjtningerne.

I **ensartede tidlige marker** som nu/inden længe har udviklet mindst 6 løvblade på alle rapsplanter, bør der behandles en enkelt gang med 0,45-0,5 l/ha Belkar. En evt. vækstregulering bør være foretaget/skal foretages først, og Belkar må tidligst anvendes en uge efter (og tidligst på rapsens 6 løvbladstadie).

Belkar og blandinger

Belkar kan kun blandes med skadedyrsmidler og EPSO Microtop, og **må ikke** blandes med ukrudts-, vækstregulerings- og svampemidler samt Bor 150 MEA.

Vækstregulering

Som udgangspunkt vil det være velgødede, tidligt såede marker og/eller marker med højt plantetal (>40 pl./m²), som har det største behov for vækstregulering set ift. forebyggelse af udvintringsskader. En tidlig etablering af sorter, som er velegnede til sen såning med en kraftig og hurtig efterårsvækst, fordrer også en vækstregulering. I alle marker vil der dog ofte være en række positive sideeffekter ved vækstregulering, såsom styrket rodudvikling, stærkere stængler og ikke mindst "ensartethed" i afgrødens vækstform fra det tidlige

forår. Sidstnævnte er af betydning for målrettede rettidige indsatser efter behov mod bl.a. skadedyr og svampe. En effektiv vækstregulering foretages på rapsens 4-5 løvbladstadiet.

Rodhalsråd og lys bladplet

En sideeffekt ved vækstregulering er også en samtidig bekæmpelse af eventuelle angreb af rodhalsråd (phoma), og ved sene behandlinger hen i oktober måned i sent såede/uensartede marker også mulighed for effekt mod evt. lys bladplet ved behandling med Juventus.

Phoma trives bedst i fugtige og milde efterår. Se symptomer på svampen på billede 1. Bladangreb betyder i sig selv ikke noget udbyttmæssigt, men angreb kan brede sig fra bladene via bladnerverne til rodhalsen, hvilket kan give nødmodne eller væltede planter i løbet af sæsonen. Rodhalsråd kan ikke bekæmpes effektivt om foråret.

I UK udføres ofte en bekæmpelse af lys bladplet i november, selvom symptomer ikke er synlige på dette tidspunkt. I UK er smittetrykket af lys bladplet dog væsentlig højere end i Danmark, hvorfor en bekæmpelse under danske forhold oftest først anbefales i foråret, hvis symptomer her kan ses. Ønskes effekt mod lys bladplet i efteråret, skal der således udføres en meget sen bekæmpelse med Juventus i oktober-november.

Billede 1. Angreb af rodhalsråd på bladene er let at kende og kan ikke forveksles med andre svampesygdomme. Bladpletterne er hvide, og de talrige små sorte frugtlegerer ses tydeligt.

Middelvalg vækstregulering og svampebekæmpelse

Tabel 1 viser vores anbefalede midler til brug i efteråret i vinterraps ved behov. 1,0 l Caryx indeholder 0,33 l Juventus og en andel af vækstreguleringsmidlet Medax Top. Caryx og Juventus er godkendt til vækstregulering og foretrækkes til brug om efteråret. Er der et behov for vækstregulering og samtidig bekæmpelse af sygdomme anbefales 0,5-0,7 l/ha Juventus. Caryx har ingen effekt mod lys bladplet. Begge midler er ikke omfattet af triazolregnskabet.

Tabel 1. Anbefalede vækstreguleringsmidler/svampemidler til efterårsbrug i vinterraps.

Skadevolder/problem*	Midde	Dosis, l/ha**	Bemærkninger
Vækstregulering, rodhalsråd, lys bladplet	Juventus	0,5-0,7	Maks. 2 beh.pr. sæson.
Vækstregulering (sideeffekt rodhalsråd)	Caryx	0,5-0,7	Hvis der behandles efterår, må der maksimalt anvendes 0,7 l/ha efterår hhv. 0,7 l/ha forår .

*Bedst effekt af vækstregulering opnås ved anvendelse på rapsens 4-5 løvbladstadiet. I tidligt såede marker og dermed tidlig vækstregulering, kan der således ikke forventes en samtidig sideeffekt på lys bladplet.

**Højeste dosis anbefales i tidligt såede, kraftige marker og/eller hvis markerne udvikler mere end 5 løvblade, inden vækstregulering foretages.

Bekæmpelse af rapsjordloppernes larver i løbet af oktober måned

Rapsjordlopper kan gøre skade i både rapsens første vækstfase og senere i sæsonen via deres larver. Angreb af rapsjordloppelarver i bladstilke og stængler kan være så voldsomme, at planternes vækst hæmmes og ligner små "buske" i foråret ved vækststart. Brunt råd i hjerteskuddet forekommer også. Angrebne planter er mere udsat for frostskafer, da der trænger vand ind i larvernes huller.

Har man ikke gule fangbakker i markerne til at følge angrebsgraden og dermed behovet for bekæmpelse i den enkelte mark, **anbefaler vi at foretage en bekæmpelse målrettet larverne i løbet af oktober måned med 0,2 kg/ha Karate/Lamdex**. Når vejret for alvor bliver koldt med nattefrost, bliver larverne inde i stænglerne og kan dermed ikke længere bekæmpes. Maks. 3 behandlinger pr. år for Karate 2,5 WG/Lamdex. Evt. restlager af Karate 2,5 WG skal senest anvendes 1.7.2021.

Behandling med Kerb så snart det er muligt efter 1. november

Med det samme jordtemperaturen er på vej ned under 10°C efter den 1. november, bør der udføres en behandling med Kerb. Den bedste effekt opnås, når græsplanterne er små. Foretag gerne behandlingen forud for let nedbør med god vandmængde (mindst 200 l/ha vand) og højest mulig dråbestørrelse. Senest behandling inden 1. januar.

Anvendelse og dosering af Kerb

I marker med en stor forekomst af græsukrudt anbefaler vi en behandling med Kerb 400 SC. I pløjefrie sædskifter er det særlig vigtigt med en effektiv græsbekæmpelse, og i sædskifter med frøgræs bør der altid anvendes Kerb. Midlet har en anden virkemåde end andre græsmidler, og er derfor med til at forebygge resistens mod ukrudtsmidler. Kerb 400 SC har også en god effekt på fuglegræs, men har en begrænset virkning på de fleste andre tokimbladede ukrudtsarter, hvorfor Belkar er en god blandings-/suppleringspartner.

1,25 l/ha Kerb 400 SC anbefales mod agerrævehale, rajgræs, hejrearter, væselhale, vindaks og store bestande af fuglegræs og enårig rapgræs. Mod væselhale i stor mængde er Kerb ikke fuldt effektiv, men bedste effekt fås på så små planter som muligt, og dermed ved så tidlig behandling som mulig. **1,0 l/ha Kerb 400 SC** er tilstrækkelig mod moderate bestande af enårig rapgræs og spildkorn.